

nu talte, og saa det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (Lang) komme med Noget, som i Diebliffet kan hjælpe til at lindre Arbejdernes Nød. Jeg skal med Fornøjelse være med til at støtte det. Naar det ærede Medlem for Svendborg Amt 3die Valgkreds siger, at der er for lidt Varme, og at der tales for meget, kan jeg med Sandhed sige, at det gjælder ikke for mit Vedkommende. Jeg har ikke talt for meget om Sagen, jeg har kun talt een Gang om den. Men jeg skal forsikre det ærede Medlem, at baade har jeg Varme for Sagen, og ogsaa skal jeg blive ved at tale for den, indtil der bliver gjort Noget i saa Henseende. — Det, jeg har bedt om Ordet for, var for at rette Noget, som jeg vist var uheldig med forleden Dag. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) sagde nemlig, at jeg havde udtalt, at det Værste for Arbejderne var, at de mistede deres Valgret. Jeg har nok sagt saaledes, og det staar ogsaa i Rigsdagsstidenden, og at jeg har udtrykt mig uheldigt, indrømmer jeg. Nei, det, som er det Værste for dem, er, at de miste deres personlige Frihed. Naar f. Ex. en Mand eller en Kvinde kommer paa Fattiggaarden, skulle de møde til bestemt Tid. De kunne ikke gaa ud, naar de ville, ja, de kunne ikke købe sig faameget som en Kop Kaffe, om de have Lust til det. Det, synes jeg, er meget haardt og ubilligt imod disse skikkelige Folk, som ikke længere kunne holde ud at arbejde. Hvad Valgretten angaar, vilde det jo ikke kunne hjælpe Kvinderne; thi de have, som bekendt, ingen Valgret. Naar jeg drog dette frem, var det blot med Hensyn til de Menneker, som have været med til at værne om Fædrelandet, at de skulle miste al Indflydelse paa Fædrelandets Styrelse. Det var det, jeg mente var Uret. Det var kun dette, jeg vilde tillade mig at udtale.

Th. Nielsen: Jeg skal begynde, hvor den ærede Minister slap. Han slap sin Tale eller endte sin Tale med en Slags personlig Henvendelse til mig, en Slags Formaningstale, om jeg maa kalde den saa. Jeg vil dertil sige, at denne Formaningstale har ikke virket og virker ikke paa mig. Hvad jeg udtalte forleden Dag, staar jeg ved, hvert Ord, og jeg vil sige, at jeg har ikke nær været istand til at skildre med Farver stærke nok. Samfundets Brøst vil jeg ikke blive træt af at skildre i dette Thing; det maa den ærede Minister, saavel som enhver Anden, finde sig i at høre paa, saalænge jeg har Plads her. Det er det Første. Dernæst sagde den høitærede Minister, at vi kunde gjøre noget Bedre — derved sigtede han dels til Forslagsstillerne og dels til dem, der talte om denne Ting — ved at arbejde hjemme hver i sin egen Kreds i Humanitetens Interesse. Nu vil jeg sige til den høitærede Minister: Ja, hvad vi kunne gjøre hjemme er en Ting, og hvad vi kunne gjøre her er en anden.

Den ærede Minister vil indrømme, at det er ikke det, som her i Salen ligger nærmest for; her ligger nærmest for at behandle de indbragte Lovforslag. Forresten har jeg sagt til de ærede Forslagsstillere baade offentlig og privat, at jeg troede ikke, at Tiden just var særlig gunstig for at fremkomme med den Slags Forslag; men den høitærede Minister kan forresten være overbevist om, at jeg i min Virkkreds hjemme skal have og har et skarpt Ore og Die for de Ting, han omtalte. Jeg skal ikke vige tilbage derfor, om end det er Gaardmand, der behandle deres Tjenestdrenge og -Piger paa en lidet human Maade, ved f. Ex. at lade deres egne Børn gaa i Skole og lade de fremmede, pjaltebe Unger passe Kreaturerne, udsatte for Kulde, Regn og Blæst, og ved at behandle dem mindre humant paa andre Maader. Det er Ting, jeg nok skal have Opmærksomheden henvendt paa, naar jeg ser dem, og som jeg heller ikke skal undlade at sige de Paagjældende, naar jeg bliver opmærksom derpaa, ligesaa vist som jeg skal gjøre det, naar man f. Ex. ser, hvilke Værelser, hvilke Kamre baade Proprietærer, smaa og store Bønder anvise deres Tjenestefolk; det er saa demoraliserende, at man knap kan tale derom. Den høitærede Minister kan være vis paa, at disse Ting skal jeg være opmærksom har, hvor de end komme frem, saa i den Henseende behøver der ikke til mig at holdes nogen Formaningstale. Den høitærede Minister har forøvrigt, forekommer det mig, nogle meget besynderlige nationaløkonomiske Begreber, som han udviklede for os. Jeg skal se dem lidt — jeg kan gjøre det meget kort — efter i Sømmene. Han fremførte saaledes den Sætning, at jeg havde sagt, at Arbeidet skulde lønne sin Mand saaledes, at han i Sygdom og Alderdom havde Tilstrækkeligt; han kaldte det en urimelig Paastand. Jeg tager ikke den Sætning tilbage; den er fuldstændig rigtig; saaledes skal Arbeidet i Virkeligheden lønne enhver Familie, som ikke er stillet under særlig uheldige Forhold. De to Forhold kunne ramme enhver Familie, deri er der ikke noget Extraordinært; altsaa, saaledes bør i Virkeligheden Arbeidet lønne sin Mand. Nu siger den høitærede Minister: Ja, men Arbeidets Værdi bliver betalt med den Pris, det fortjener. Jeg kunde minde den høitærede Minister om, at Fattigbyrden for en stor Del er en Del af Arbeidslønnen. Jeg mener nu ikke, at det er den rigtige Maade at udbetale Arbeidslønnen paa; man maa ikke glemme, at dersom Samfundet blev anderledes organiseret, organiseret saaledes, at i hvert Fald en Del af den nuværende Fattigbyrde bortfaldt og blev en Del af Arbeidslønnen, hvad den burde være, vilde det jo forandre Sagen totalt eller ikke lidt. Men er det saa, at Arbeidet ikke har den Pris, at det er istand til at lønne en jævn Familie, sikke den i Sygdom og Alderdom, da er det virkelig ogsaa